

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

**לפני: כבוד השופט ישעיהו שנלר, סגן הנשיא – אב"ד
כבוד השופט קובי ורדי, סגן הנשיא
כבוד השופטת עינת רביד**

המערער: פלוני
ע"י ב"כ עו"ד אופיר שמשון ועו"ד רחמים רחמני

נגד

המשיבים: 1.אלמוני
2.אלמונית
ע"י ב"כ עו"ד שי ניצן

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

השופט ישעיהו שנלר, סג"נ:

1. בפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב – יפו (כב' השופט יהורם שקד) מיום 14.5.18 (ת"ע 17-03-19967) אשר על פיו הורה בית המשפט על ביטול צו קיום צוואת אמם המנוחה של הצדדים (להלן: **המנוחה**) מיום 28.6.90 (להלן: **הצוואה המוקדמת**) וניתן צו לקיום צוואתה מיום 23.8.95 (להלן: **הצוואה המאוחרת**), תוך חיוב המערער לשלם למשיבים הוצאות וכן שכ"ט עו"ד בסך של 25,000 ₪.

תמצית הרקע העובדתי:

2. הצדדים הינם ילדיה של המנוחה אשר נפטרה ביום 17.2.15 בהיותה אלמנה ואם הצדדים וכן בן נוסף שהלך לעולמו.
ביום 17.11.15 ניתן צו לקיום הצוואה המוקדמת אשר לפיה הורשה המנוחה את מלוא עיזבונה לבעלה, וככל שלא יהיה בחיים בעת פטירתה, אזי יירש אותה המערער, אשר אכן הגיש בקשה למתן צו קיום הצוואה האמורה וכאמור כיורש יחיד.
כך גם, עם קבלת הצו העביר המערער את דירת המנוחה (להלן: **הדירה**) על שמו, מכרה ונטל התמורה לידיה.
ביני לביני פעלו המשיבים לאיתור הצוואה המאוחרת, אשר אותרה במשרד בא כוחם, כאשר היורשים בהתאם לצוואה זו הינם ארבעת ילדיה בחלקים שווים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

משכך, פנו המשיבים ביום 5.10.16 לרשם הירושה בבקשה לבטל את צו קיום הצוואה המוקדמת בהפנותם לצוואה המאוחרת, וכאשר במהלך שנת 2017 מכר המערער את הדירה, תמורת 1,250,000 ש"ח, לדבריו, וכאשר 3/4 מכספי התמורה עוקלו.

3. המשיבים טענו כי המנוחה ערכה את הצוואה המאוחרת עת ביקשה לחלק את עיזבונה בחלקים שווים. למרות שהמערער ידע על הצוואה המאוחרת פנה בחוסר תום לב לרשם הירושה למתן צו קיום הצוואה המוקדמת ואף פעל בדירה בהתאם למפורט. כך גם נטען כי לא נפל כל פגם בצוואה המאוחרת וכי טענותיו של המערער כי המנוחה לא ידעה עברית אינן נכונות ובעת שהצוואה נחתמה לפי דרישת המנוחה במשרדו של עו"ד דן גור לאחר שהוסבר לה תוכנה, הכל מתוך רצון חופשי. כך גם נטען כי הבקשה לביטול צו קיום הצוואה המוקדמת הוגשה בסמוך לגילוי הצוואה המאוחרת.

4. מנגד טען המערער כי בשנת 1988 רכשו ההורים המנוחים את הזכויות בדירה מחברת עמיגור, אך זאת מכספו שלו, ועל כן הוסכם כי הדירה תהיה לו לאחר אריכות ימים. בהתאם, בשנת 1990, ערכו ההורים המנוחים צוואות הדדיות בהן הורישו למשנהו, וככל שמשנהו לא יהיה בחיים יירש אותו המערער.

כך גם נטען כי המנוחה לא ידעה עברית וכי על כן על מנת להבטיח כי תבין את משמעות הצוואה, נערכה ונחתמה הצוואה המוקדמת בפני עורך דין דובר השפה הפרסית, השפה היחידה ששלטו בה המנוחים.

מנגד, הצוואה המאוחרת פגומה ובעת שבמקום שמה של המנוחה כמופיע בתעודת הזהות שלה נרשם בצוואה שם משובש וכך גם מספר תעודת הזהות כפי שרשום בצוואה אינו מלא. בנוסף, נטען כי בעת עריכת הצוואה המאוחרת המנוחה הייתה חולה, בלתי כשירה ובלתי צלולה וכי המשיבים או מי מהם, כפה עליה את תוכן הצוואה, ובעת שהאב המנוח כבר לא היה בחיים. כך גם נטען כי הבקשה לביטול צו קיום הצוואה המוקדמת הוגשה בשיהוי ניכר.

5. בית המשפט קיבל, כאמור, את התובענה לביטול צו קיום הצוואה המוקדמת ונתן צו לקיום הצוואה המאוחרת.

6. בית המשפט הפנה לדברי עו"ד דן גור אשר הוא זה שערך את הצוואה המאוחרת והיה עד לחתימתה.

לדבריו, המנוחה התייצבה במשרדו ביום 23.8.95 וביקשה לצוות את עיזבונה בחלקים שווים לארבעת ילדיה. מאחר והמנוחה לא ידעה קרוא וכתוב היא חתמה באמצעות הטבעת אגודל יד ימין בכרית דיו, וכאשר הדבר צוין באישור העדים, ובעת שהייתה בדעה צלולה והבינה היטב את הצוואה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 אשר אף הוקראה לה בעברית, תוך מתן אמון מלא בעדותו, לרבות כי אינו יודע הכיצד הגיעה
2 המנוחה למשרדו. כך ציין כי הצוואה נחתמה על ידי המנוחה בנוכחותו ובנוכחות העדה הנוספת,
3 כאשר הוא מקפיד לציין כי מלבדם לא נכח בן משפחה. כך העיד כי הסביר את הצוואה בעברית
4 מאחר ואינו יודע פרסית, וכי המנוחה הסבירה כי רצונה בחלוקה שוויונית, בהדפו כל ניסיון לייחס
5 לו היכרות מוקדמת עם מי מהצדדים. בהתייחס לאי ההתאמה ברישום שמה, הסביר כי המנוחה
6 באה אליו עם צוואת בעלה המנוח, שם מפורטים פרטי הדירה וכך גם שמה וכתובתה וכך רשם
7 בצוואה. ואכן, בית המשפט ציין כי עיון בצוואה הקודמת מעלה כי גם שם שובש השם וכאשר למרות
8 זאת המערער לא השיג על השיבוש בצוואה אשר ביקש לקיימה.

9 יתר על כן, המערער טען כי מדובר בצוואה מזויפת, אולם חרף זאת לא ביקש למנות מומחה בעניין
10 טביעת אצבעה של המנוחה. כך גם לא הובאה כל ראיה להימצאות אדם נוסף מלבד העדים. עוד
11 הפנה בית המשפט לעדות עורך הדין, לפיה המנוחה שילמה לו שכרו וכי החתימה לאחר שהבהיר לה
12 את תוכנה של הצוואה וקיבל אישורה.

13 מנגד, המערער טען טענות בעלמא וכשל מלהביא ראיה לאי יכולתה הנטענת להתייצב במשרד עורך
14 הדין אשר עדותו לא נסתרה, ומבלי שבית המשפט מצא סתירות בעדות עורך הדין אשר הותיר בו
15 רושם של עדות אמת, ובעת שמדובר ב"צוואה טבעית" והגיונית לחלוקה שווה, ציווי שאינו מעורר
16 תהיה כלשהי באשר לעצם קיומה.

17
18 7. מנגד, קבע בית המשפט כי המערער טען בשפה רפה כי המנוחה לא הייתה צלולה ולא הבינה
19 את תוכנה של הצוואה, טענה שנטענה בעלמא וללא כל ראיה. כך גם לא הפנה המערער למסמכים
20 רפואיים או סיעודיים ואף לא עתר למינוי מומחה רפואי.
21 בהקשר לכך הפנה לעדות עו"ד דן גור אשר העיד כי הוא אינו מחתים על צוואה כל עוד ולא שוכנע
22 שאכן המצווה הבין את המשמעות וכי עורך הדין לא התרשם כי היה פגם כלשהו ביכולתה.

23
24 8. טענה נוספת שנדרש לה בית המשפט, עניינה עריכת הצוואה ההדדית והאם המנוחה הייתה
25 רשאית לערוך את הצוואה המאוחרת, בקובעו כי לא הייתה מניעה לכך מעת שלא הוגבלה יכולתו
26 של כל אחד מהם לשנות את הוראות הצוואה ההדדית, חרף עיקרון החופש לצוות.
27 כך הפנה בית המשפט להלכה ששררה טרם תיקון חוק הירושה, ואשר לפיה עצם ההדדיות של צוואה
28 אין בה לשלול מהמצווה את זכותו לחזור בו ממנה, בהעדר הוראה השוללת מהמצווים את
29 האפשרות לשנותה לאחר מותו של מי מהם.

30
31 9. בית המשפט דחה את הטענה כאילו הצוואה המאוחרת נכפתה על המנוחה, ומעת שגם
32 ביחס לכך לא הובא ולו בדל ראיה. יתר על כן, הצוואה המאוחרת לא קיפחה איש, וכי אם היה
33 מדובר על כפיה ספק אם הדבר היה נעשה לכפיה לחלוקה שווה. כך גם דחה בית המשפט את טענת

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 התלות של המנוחה בבתה ובעלה אשר סייעו להסיעה למשרד עורך הדין, כאשר מדובר בטענות
2 בעלמא, וכי עצם הטענה כי על המנוחה נכפה לערוך צוואה בשנת 1995 וכאשר עד לפטירתה בשנת
3 2015 חלפו כעשרים שנה, כאשר אינה מוצאת לשנות מאותה צוואה שנכפתה כביכול, מצופה היה
4 כי טענה זו תיתמך בראיות טובות ומשמעותיות אך לא הובא מאומה.

5
6 10. גם הטענה כי המנוחה לא הבינה את תוכנה של הצוואה המאוחרת בעת שדיברה בשפה
7 הפרסית בלבד ומנגד המעורבים בעריכתה דיברו את השפה העברית בלבד, נדחתה, כאשר מול עדותו
8 היחידה של המערער התייצבו להעיד העדים מטעם המשיבים, וכאשר עלה מעדותם כי עורך הדין
9 שוחח עמה בשפה העברית כאשר הבינה זאת. כך הפנה בית המשפט לעדות בנה של המנוחה אשר
10 העיד שאכן לרוב דיבר עמה בשפה הפרסית אך גם בעברית, וכי המנוחה דיברה והבינה את השפה
11 העברית וכך גם תקשרה עם נכדיה, כאשר הבינה כל אשר נאמר לה בעברית, הגם שלא הפגינה
12 שליטה מוחלטת, אך ידעה לדבר באופן בסיסי. גם עדותו של עד זה הייתה אמינה בעיני בית משפט.
13 גם רעייתו של המשיב הכירה את המנוחה משך עשרות שנים כאשר אין היא דוברת את השפה
14 הפרסית, וכל התקשורת עם המנוחה הייתה בשפה העברית בלבד, לרבות צפייה בטלוויזיה ושמיעת
15 חדשות.

16 בהמשך התייחס בית המשפט לעדויות נוספות אשר לפיהן המנוחה הבינה את השפה העברית,
17 וכאשר עדים אלו זכו לאמון בית המשפט בניגוד לעדות המערער, אשר עדותו הייתה בודדת מול
18 שמונה עדויות טובות, וכי על כן לא הוכח שהמנוחה לא ידעה על מה חתמה.
19 כך גם הדגיש בית המשפט כי מדובר בצוואה פשוטה של חלוקה שווה.

20
21 11. גם טענת השיהוי בהגשת בקשת הביטול נדחתה, כאשר בית המשפט ציין כי בסיכומיו לא
22 חזר המערער על טענת השיהוי.

23 בנוסף דחה בית המשפט את הטענה כאילו לא ידעה המנוחה אודות משמעות צוואה וכך עורך דין,
24 ובמיוחד כשהמערער עצמו עתר למתן צו לקיום הצוואה המוקדמת אשר אף היא נערכה על ידי עורך
25 דין.

26
27 12. בית המשפט ציין כי איפשר קיום דיון נוסף, לפני משורת הדין, על מנת לאפשר למערער
28 להגיש תצהירי עדות ראשית של עדים נוספים מטעמו, להבדיל מתצהירים שצורפו לתגובתו לבקשה
29 שהגישו המשיבים, כאשר נקבע והוחלט מפורשות כי המערער יגיש תצהירי עדות ראשית. חרף
30 האמור, ב"כ המערער הודיע כי התצהירים שהוגשו בתמיכה לתגובה ישמשו כתצהירי עדות ראשית,
31 ובעת שבית המשפט דחה את המבוקש, ועל כן הגישו המשיבים בקשה למתן צו לסיכומים. ושוב,
32 שב המערער על טענותיו לעניין הגשת תצהירי עדות ראשית, כאשר בית המשפט דחה טיעוניו והורה
33 על הגשת סיכומים. אולם, המערער המשיך בבקשותיו, עד שלבסוף הוגשו הסיכומים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 בית המשפט הוסיף וציין כי המערער צרף לתגובתו 4 תצהירים, כאשר הראשון טען כי המערער הוא
2 זה ששילם עבור רכישת הדירה. מצהירה נוספת ציינה כי היא סמוכה ובטוחה שהחתימו את
3 המנוחה על הצוואה המאוחרת מבלי שהבינה על מה חתמה. מצהיר נוסף אף הוא טען כי המערער
4 שילם עבור הדירה והוסיף כי המנוחה לא ידעה עברית, והמצהיר הרביעי, נכדה של המנוחה, טען כי
5 הדירה שייכת למערער וכי המנוחה לא ידעה עברית.

6 בית המשפט ציין כי אינו קובע ממצאים בהתייחס למי שלא העיד בפניו, אולם הוסיף כי שאלת
7 התשלום אינה רלוונטית וכי בהתייחס לנושא ידיעת המנוחה את השפה העברית, הפנה בית המשפט
8 לעדות המערער אשר ציין כי אמו דיברה עברית "פשוטה". משכך, משער בית המשפט כי במכוון לא
9 הוגשו תצהירי עדות ראשית מטעם אותם עדים, על מנת לאפשר למערער לטעון כי לא היה לו יומו.
10 לבסוף בנושא זה, ציין בית המשפט כי מתחילת ההליך ועד סופו טען המערער כי הדירה שייכת לו
11 הואיל ורכש את הזכויות בה, אולם ההליך אינו נסוב אודות הזכויות בדירה אלא בשאלת הצוואה
12 המאוחרת, והשאלה אם נפלו בה פגמים.

13
14 13. לאמור, הוסיף בית המשפט כי עדותו של המערער הינה עדות יחידה של בעל דין וללא סיוע,
15 תוך קביעה כי המערער התנהל בחוסר תום לב ורק לפנים משורת הדין נפסקו ההוצאות על הצד
16 הנמוך.

תמצית טענות המערער:

17
18
19 14. נוכח "ההתפתחות" בתום הדיון, כפי שתפורט בהמשך, נידרש לאזכור תמציתי של טיעוני
20 המערער.

21 המערער טען כי יש לבטל את פסק הדין מחמת פגמים רבים, לרבות אופן ניהול ההליך, וכך בשאלת
22 המשקל שניתן לעדויות וכי לחילופין יש מקום להורות על היפוך הנטלים "בהתאם להלכת החוטים
23 השזורים, ועל ביטול מחיקתם של תצהירי העדות הראשית מאת עדיו של המערער", ועל כן יש ליתן
24 צו קיום לצוואה המוקדמת וביטול צו הקיום של הצוואה המאוחרת. לחילופין יש להורות על החזרת
25 הדין לבית משפט קמא, תוך מתן הנחיות לשמיעת עדי המערער, לרבות קבלת תצהירי העדות
26 הראשית מטעמו, ומתן הוראה על היפוך הנטלים.

27
28 15. כך נטען כי טעה בית המשפט עת דחה את טענות המערער אודות פגמים צורניים ומהותיים
29 בצוואה המאוחרת, ובכלל האמור העדר כשירות, השפעה בלתי הוגנת, מעורבות בעריכת הצוואה,
30 שגיאות בצוואה כגון בשם המצווה וכך שם משפחתה, ובנוסף אי זיהויה על-פי תעודת זהות ואי
31 הקראת הצוואה למנוחה בשפה המובנת לה, כאשר יש בצירופם של כל אלו לדחות את הבקשה
32 לביטול צו קיום הצוואה המוקדמת.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 בנוסף נטען כי שגה בית המשפט עת שמנע מהמערער להעיד עדיו ולקבל תצהיריו, תוך נקיטת גישה
2 מחמירה כלפיו. יתר על כן, טעה בית המשפט בהתבססו על עדים מוטים ובעלי אינטרס אישי, וכאשר
3 חלקם העידו על אירועים שאירעו בעת היותם בני שלוש.
4 עוד נטען כי בית המשפט התעלם לטעמים בגינם נקבעו ההוראות בצוואה ההדדית וכך גם טעה
5 בפרשנות הדין החל על הצוואות ההדדיות והנפקויות העולות מביטול צוואה הדדית והסתלקות צד
6 מחלקו בעיזבון.

7
8 16. לטענתו, במקרה דנן מדובר על צוואה הדדית אשר לפיה המערער הינו יורש יחיד, ובהתאם
9 לכלל של יורש אחר יורש תוך הגבלה הדדית לאפשרות ביטול הוראותיה או עריכת צוואה מאוחרת,
10 כל זאת הואיל והמערער הוא זה שרכש את הדירה וכי סיכם עם הוריו כי לאחר לכתם לבית עולמם
11 הדירה תירשם על שמו.

12
13 17. בהמשך טיעוניו חזר המערער וטען אודות הפגמים שנפלו בצוואה המאוחרת, אם אכן זו
14 נחתמה על ידי המנוחה, וכשקיים חשד כבד אם אכן הצוואה מבטאת את רצונה החופשי של המנוחה
15 אשר הייתה נתונה להשפעה בלתי הוגנת.

16 כך נטען כי בצוואה המאוחרת לא צוין כי המנוחה אינה יודעת קרוא וכתוב. כך גם לא צוין כי
17 הצוואה הוקראה לה, כאשר בניגוד לכך הצוואה המוקדמת תורגמה אך לא כן המאוחרת ובעת
18 שהצוואה נוסחה בלשון משפטית גבוהה ומסורבלת ולא בשפה פשוטה אותה הבינה המנוחה.
19 כך חזר המערער וטען אודות מספר תעודת הזהויות השגויה, השם השגוי, שם משפחתה של המנוחה,
20 תוך הפניה לעדות עו"ד דן גור שהודה כי לא זיהה את המנוחה על פי תעודת זהות תוך דחיית הסברו.

21
22 18. המערער משיג על שלילת מתן האפשרות להעיד את עדיו, תוך מחיקת תצהיריהם בניגוד
23 לדין, וכשההכרעה נעשתה על סמך שמיעת עדי המשיבים בלבד ובעת שנשלל ממנו יומו, תוך דחיית
24 כל בקשותיו, וכאשר תוכן אותם תצהירים היו בלבת המחלוקת בין הצדדים, וכאשר אותם עדים
25 אינם מעורבים בסכסוך אך הכירו את המעורבים והיה באפשרותם לשפוך אור, כל זאת בניגוד לעדי
26 המשיבים אשר היו בעלי עניין. כך גם נטען כי לא היה מקום לחייב את המערער בהגשת תצהירים
27 חדשים וכשאין צורך לציין כותרת "תצהירי עדות ראשית" בעת שהתצהירים עומדים בהוראות
28 פקודת הראיות, כאשר מדובר בסופו של יום בהחלטה במעמד צד אחד, ותוך דחיית נימוקי בית
29 משפט קמא. עוד הוסיף כי אין מניעה להגיש תצהירים בכתב יד או תצהירים מתוקנים על גוף
30 תצהיר ממועדים קודמים, וכאשר בית המשפט אף לא נעתר לראות בתצהירים המתוקנים
31 כתצהירים ראויים, באופן שכאמור לא היה למערער יומו בבית המשפט. במיוחד בעת שההכרעה
32 ניתנה על אתר בתום יום הדיונים היחיד, כך שלא ניתן היה להעיד את אותם עדים, חרף התייצבותם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

לדיון והימצאות התצהירים בתיק, וכי די בעילה אחרונה זו לשמש כעילה בערעור תוך גרימת עיוות
דין.

טענות המשיבים:

19. המשיבים טוענים כי לא רק שעיקרי הטענות מטעם המערער הוגשו לאחר הגשת עיקרי
הטענות מטעמם אלא שעצם הגשת הערעור הינו המשך המאבק של המערער באחיו מתוך תחושת
נקם וכעס על המנוחה שערכה צוואה והורשה בחלקים שווים את עיזבונה ומבלי להעדיף את
המערער על פני אחיו ואחותו, הכל תוך פגיעה מתמשכת בכבודה של אימו המנוחה לרבות אודות
כשירותה, הבנתה ועוד.

למעשה מדובר בגלגול נוסף של אותן טענות שנדחו על ידי בית משפט ולאחר שמיעת עדים רבים,
כולל ניתוח הראיות וכאשר בית המשפט דחה את טענותיו וקבע כי נעלה מכל ספק שהצוואה
המאוחרת תקפה.

20. המשיבים טוענים כי המערער מפריח טענות לחלל תוך חזרה על הנטען, הכל בניגוד לאשר
קבע בית המשפט.

כך גם, כי מעת שנקבע שהצוואה המאוחרת תקפה הרי המוקדמת בטלה. עוד נטען כי מדובר
בהתרשמות מעדים ובממצאים עובדתיים אשר אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב, ובעת
שמדובר בעדות מהימנה. מנגד, טענותיו של המערער הופנו כלפי המנוחה ולא הוכחו.

משכך מפנים המשיבים לאשר נקבע בפסק הדין אודות העדים השונים וכשהמערער מתעלם
מעדותה של גברת שובל, עדה לצוואה, וכאשר ביחס לעו"ד דן גור נטענו טענות הזויות כגון קשר
קודם בין עורך הדין לבין "מקורבים" מצד המשיבים, תוך מחזור טענות שנטענו בבית משפט קמא
והוכחו, ולאחר שהמשיבים הביאו לעדות שורה ארוכה של עדים מבני המשפחה, אשר הכירו
מקורב את המנוחה ובצדק קבע בית משפט קמא את ידיעתה המספקת של המנוחה בשפה העברית,
כאשר מול כל אותן עדויות עמדה עדותו היחידה של בעל דין, בהפנותם לאשר נקבע בפסק הדין
בהתייחס למערער.

21. לעניין הטענה כי נמנע מהמערער להעיד עדים מטעמו, טוענים המשיבים כי ניתנו למערער
הזדמנויות חוזרות ונשנות להביא את עדיו וראיותיו, אך הוא בחר שלא לפעול על פי החלטות בית
המשפט ולא השכיל לנצל את ההזדמנויות שנתנו לו.

כך, במועד שנקבע להגשת הראיות מטעמו, לא הגיש המערער תצהירי עדות ראשית של עדיו למעט
תצהירו הוא. עם זאת, המערער הגיש תצהירים שהוגשו בזמנו בתחילת ההליך בתמיכה לתגובה
שהגיש לבקשה לביטול צו קיום הצוואה, וכך הגיש בקשה לזימון עדים. המשיבים טוענים כי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 התצהירים לא נערכו כתצהירי עדות ראשית, אינם עונים על אשר החליט בית המשפט, ואשר הוגש
2 ניתן במסגרת הליך אחר, ובצדק קבע בית המשפט כי אין להופכם לתצהיר עדות ראשית.
3 יתר על כן, בניגוד לטענת המערער, בית המשפט לא קבע כי לא מדובר על תצהיר, אלא קבע כי יש
4 לערוך את התצהיר כדבעי, תוך הבנה כי הוא מיועד להיות בגדר תצהיר עדות ראשית ולא רק
5 כתמיכה לטענות המערער, בהתייחס לבקשה אשר במסגרתה הוגשו התצהירים.
6 גם הבקשה לזימון עדים הייתה לאקונית, הן בהעדר הסבר על תוכן העדות המבוקשת והן מדוע לא
7 ניתן היה להחתים את העד על תצהיר עדות ראשית, ולא בכדי ניתנו החלטות בית המשפט בנושאים
8 אלו, כפי שניתנו.

9 בניגוד לרושם שמנסה להציג המערער, בית משפט קמא נתן לו הזדמנויות נוספות לתיקון המחדל
10 ואף קבע מועד לדיון נוסף, אך המערער משקוליו הוא לא פעל כנדרש לפי אשר הורה בית המשפט,
11 בכל הקשור לתצהירים ולזימון העדים.

12 נטען כי במכוון התחמק המערער מהגשת תצהירי עדות ראשית, מאחר והעדיף כי עדים אלו לא
13 יעידו ולא יחקרו בניסיון להשפיע על בית המשפט, תוך הדגשה כי דווקא בני המשפחה הינם העדים
14 "הטבעיים" שהכירו היטב את המנוחה, וכי כמובן שאין מקום לאפשר עתה למערער שעשה דין
15 לעצמו, להשמיע עדים אלו. למעלה מכך, די בעדויות שנשמעו ולנסיבות עריכת הצוואה, להסיר כל
16 ספק אודות ידיעת המנוחה את השפה העברית ולא יהיה בשמיעת העדים הנוספים אלא משום בזבז
17 משאבים.

18
19 22. כך גם בהתייחס לפגמים הנטענים בצוואה המאוחרת מדובר בטענת בדים כגון עצם טענת
20 הזיוף וללא כל ראיה, בעת שבניגוד לנטען צוין מפורשות כי הצוואה הוקראה ובניגוד לצוואה
21 הקודמת, וכל שנמצא, טעויות טכניות כגון בנושא השם או טעות בספרות, וכאשר ניתן לכך הסבר
22 על ידי עו"ד דן גור.

23 כך גם צדק בית המשפט בקובעו כי המנוחה הייתה רשאית לשנות מהוראות הצוואה הקודמת לאחר
24 פטירת בעלה המנוח.

25 כך גם נטען כי הוכח שהמנוחה חתמה על הצוואה המאוחרת בעדויות רבות, וכי נטל ההוכחה
26 לשלילת תוקפה עובר לכתפי המערער עצמו, אשר לא הרים נטל זה.

27 לבסוף צוין כי עדות המערער הייתה בגדר עדות יחידה של בעל דין וללא סיוע וכי בסופו של יום יש
28 לכבד את רצון הנפטר.

צמצום גדר המחלוקת וההכרעה:

29
30 23. בדיון בפנינו השלימו ב"כ הצדדים טיעוניהם, כאשר בית המשפט התייחס לטעות השוונות
31 ובמיוחד לאשר נטען על ידי המערער, וכך גם התנהלותו בנושא מילוי התנאים שקבע בית משפט
32

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

קמא לשמיעת העדים מטעמו, לרבות אם אכן התוצאה תשתנה, מעת שבת המשפט קיבל את עדות
עו"ד דן גור ודחה את גרסת המערער.

לאמור יש להוסיף כי ב"כ המשיבים ציין כי אם המערער יחזור בו מערעורו וכך גם יסכים שבכך
יסתיימו ההליכים ולא תוגש תובענה לגבי היקף העיזבון והדירה, יהיו מוכנים המשיבים לוותר על
הוצאות ואף על דמי שכירות בעת שהדירה הייתה ברשות המערער אשר השכירה "ובלבד שכל
הסכסוך בין האחים לגבי עיזבון יסתיים" (עמ' 6 לפרוטוקול הדיון).

24. לאחר הפסקה בדיון, ציינו ב"כ המערער כי דיברו עם מרשם הוא המערער, אשר סבור כי
הצדק לא יצא לאור, ולכן מוכן המערער לחזור בו מכל שלל הטענות שנטענו בפני בית משפט קמא,
כל זאת על מנת שערכאת הערעור לא תידרש להכריע בסוגיות אלו. אולם, "רק בסוגיה אחת
אנחנו רוצים שבית המשפט יפסוק, ובקשתנו היא שנחזור לבית המשפט קמא לשמוע את
העדויות, ובית המשפט קמא יחליט, ייתן פסק דין, לאחר שמיעת העדויות...".

בהתייחס לאמור, ציין ב"כ המשיבים, כי חרף האמור מבקש הוא לטעון לעניין ההוצאות, ומעת
שהוצאות המשיבים אינן תלויות בזמן שהמותב יושב לכתוב פסק דין או בהיקפו או במספר הסוגיות
הנדרשות להכרעה, וכי ההוצאות של המשיבים הוצאו ונגרמו מכוח ההליך. כך גם אשר נדרשו
להתמודדות עם הערעור כולל הגשת עיקרי טיעון, הופעה, וכי אין מקום להוצאות מופחתות בגין
חזרת המערער, כמפורט, ובמיוחד שנעשה הכל על מנת לאפשר למערער לקבל את יומו. כך הוסיף
כי העובדות נקבעו על סמך עדים רבים לרבות מהימנות והאמור בתצהירים, אף ללא חקירה נגדית,
ותוך הדגשה כי סוגיית ידיעת השפה העברית נידונה באריכות בפסק הדין, תוך ניתוח העדויות. עוד
הוסיף בעניין נטל ההוכחה, אשר לא הוכח, בעת שהיה מוטל על המערער.

25. בהתאם, ניתנה החלטה לפיה פסק הדין יינתן באותה סוגיה שנותרה להכרעה, ולאחר
שהמערער אכן צמצם את גדר הנצרך להכרעה.

דיון והכרעה

26. טרם הכרעה בעתירת המערער כי התיק יוחזר לבית משפט קמא על מנת לשמוע ראיות
מטעמו, בשאלת הבנת המנוחה את השפה העברית, יש להידרש קצרות לבקשות וההחלטות בבית
משפט קמא, ואשר על פיהן לא נשמעו אותם עדים.

27. בדיון מיום 13.9.17 ציין ב"כ המשיבים, הם התובעים בבית משפט קמא כי התיק בשל
להוכחות וכאשר ב"כ המערער, הוא הנתבע בהליך, ציין כי צורפו תצהירים של צדדי ג' וכי ישנם עוד
תצהירים של עדים נוספים, זאת בהתייחס לטענה כי ההורים היקנו מבעוד מועד את הדירה למערער
ששילם את מירב התמורה, כך גם כי המנוחה לא ידעה שום שפה מלבד השפה הפרסית.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

בהמשך טען ב"כ המערער כי התיק אינו בשל להוכחות בהסבירו כי עדיין "אוספים תצהירים נוספים שטרם הוגשו לבית המשפט מעבר לאלה שכבר הוגשו..." (עמ' 7) ולא בכדי מבקש בית המשפט לקבל תשובה אודות אלו הליכים מקדמיים נחוצים למערער. התשובה לכך, בעניין הקפאת כספים וניסיון לשלום בית.

מכל מקום באותו מועד ניתנה החלטה כי אין צורך בקיום קדם משפט נוסף. כך ניתנו הוראות לפיהן המשיבים רשאים לצרף תצהיר של עורך הצוואה ואזי המערער יהיה רשאי להגיש כל בקשה בעניין זימון עדים, הכל בהתאם לדין.

עוד קבע בית המשפט מועד להוכחות ליום 17.1.18 וכך גם הורה כי המשיבים יגישו תצהירי עדות ראשית מטעמם עד מועד שנקבע ואילו המערער יגיש תצהירי עדות ראשית מטעמו עד ליום 1.12.17.

28. מכאן החלה הסאגה של הבקשות בנושא העדים מטעם המערער. כך, הוגשה בקשה ביום 30.11.17 לזימון עדים, כאשר מצוין כי מצורף תצהירו כעדות ראשית של הנתבע הוא המערער על נספחיו, תוך עתירה לזימון עו"ד דן גור לחקירה.

בנוסף, עתר המערער לזימון שבעה עדים, אשר רק ביחס לאחד מהם צוין כי מצורף תצהירו. בהעדרו של המותב הדן בתיק (כב' השופט שקד) ניתנה החלטה ביום 5.12.17 על ידי כב' השופטת קרן גיל, לרבות כי אין מקום לעתור לזימון מצהיר מטעם צד כעד ללא נימוק. בנוסף, גם ביחס לעדים האחרים נקבע כי "הבקשה במתכונתה נמחקת בהעדר כל נימוק או הסבר בדבר זהות הצדדים המבוקשים או הצורך בזימונם".

ככל הנראה בעקבות האמור, הוגשה ביום 10.12.17 בקשה לזימון עדים, אשר למעשה הינה תצהיר של המערער אשר חזר ועתר לזימון אותם עדים, תוך הסבר כי ללא זימונם לא יאותו לבוא ולהעיד בבית המשפט בהוסיפו כי העדים יודעים בוודאות כי אימו המנוחה לא ידעה עברית, וכך גם יוכלו לשפוך אור על כלל מערכת היחסים.

המשיבים בתגובתם טענו כי היה על המערער להגיש תצהירי עדות ראשית, אך המערער לא עמד בתנאים הנדרשים לזמן עד במקום האמור, וכשאלו כל הסבר לנסיבות.

המערער ציין כי הגיש את הבקשה לזימון עדים לפי החלטת בית המשפט, תוך ציון כי המשיבים מנסים לדחוק בלו"ז של מועד ההוכחות הקרב. כך גם טען כי תצהירו הוגש משכבר וכי ביחס לשאר העדים, הוסברו הדברים כדלעיל, ועל כן לאור לוח הזמנים התבקש זימונם המייד.

בהחלטת השופטת קרן גיל, אושר זימונו של עורך הצוואה, כך גם זימונה של העדה לצוואה המאוחרת. אולם, ביחס לשאר העדים נדרש המערער למסור התייחסות עניינית לניסיונות להגשת תצהיר, תוך הדגשה כי המערער הוא זה שבחר להמתין 16 ימים ממועד ההחלטה 25.12.17.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

29. כאמור, מועד ההוכחות נקבע ליום 17.1.18 וכאשר יומיים טרם לכן, ביום 15.1.18 הוגשה בקשה לזימון עדים, אשר אף היא תצהיר של המערער, אשר מסביר כי לאור ההיכרות ויחסי הקרבה המשפחתיים ברצונם לקבל זימון מבית המשפט שאחרת לא יתייצבו ושוב תוך פירוט אותם עדים. בו ביום ניתנה החלטת בית המשפט (השופט שקד) כי לא ניתן להיעתר בסד הזמנים, וכי ייתן דעתו בדיון.

30. אקדים ואציין כי לאור הנסיבות אין מנוס מלתאר את המשך "המשא ומתן" שבין בית המשפט מחד גיסא ובין המערער מאידך גיסא, וכפי שהדברים משתקפים מפרוטוקול הדיון מיום 17.1.18.

כך בעמודים 149-150 טען ב"כ המשיבים כי היה על המערער להגיש תצהירי עדות ראשית אשר לא הוגשו, וכי אם יש תצהירים בתיק הם ניתנו במסגרת התגובה של המערער לבקשה לביטול צו קיום צוואה ולא כתצהיר עדות ראשית. כך גם טען כי הוגשה בקשה לזימון עדים וכאשר נטען כי לא התמלאו הדרישות לזימון עד ללא תצהיר, שאזי המערער הגיש את הבקשה האחרונה. לאור דברי ב"כ המערער ציין בית המשפט כי לא ניתן תצהיר כתצהיר עדות ראשית ובהמשך "זה לא חלק מהעדים שלך" וכשבעמ' 151 בית המשפט חוזר על אשר נאמר.

עם זאת, בית המשפט מצא לנכון לבוא לקראת המערער בציינו: **"אני לפני משורת הדין, אני אתן לך אפשרות נוספת להגיש תצהירי עדות ראשית, או בקשה לזימון עדים. ואני אקבע לכם מועד נוסף. אני אתן לכם לנהל את ההליך, ככה שבסופו של דבר תקבלו מבחינה פרוצדורלית את כל מה שאני יכול לתת".**

דומה כי לא ניתן לבקש מעבר לכך. אולם, ב"כ המערער המשיך בשלו, כשהוא טוען כי הטריחו את העדים שנתנו תצהירים (אשר לכאורה התייצבו ללא זימון מטעם בית המשפט ובניגוד לאשר צוין בתצהיר המערער). בית המשפט קבע כי לא מדובר על תצהיר עדות ראשית, וכאשר בעמ' 152 קובע בית המשפט כי מעת שלא מדובר בעד במסגרת העדות הראשית הוא אינו עד. אך ב"כ המערער המשיך וטען כאשר בית המשפט העיר, הכיצד מעת שבית המשפט מנסה לעשות חסד, עורך הדין מתווכח עמו.

כך בהמשך בעמ' 153, בית המשפט מבקש לקבוע מועד לשמיעת העדים מטעם המערער, אך ב"כ המערער טוען כי העדים מחכים מהשעה 11 בבוקר ואזי ניתנה החלטה כי בית המשפט אינו מתיר זימון עדים וכי רק המערער יישמע ולאחר מכן יישמעו הסיכומים.

31. חרף האמור, חוזר ב"כ המערער וכך מי מטעם המערער על נושא ידיעת השפה העברית ואי הנעימות כלפי העדים, וכאשר נשמעת עדותו של המערער.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 והנה, לאחר מכן, בעמודים 192 ואילך, חוזר "הוויכוח", כאשר ב"כ המערער ציין כי שחרר את
2 העדים אך מדובר בתצהירי עדות ראשית ואזי בית המשפט מציין כי לפני משורת הדין יינתן מועד
3 נוסף וכאשר נקבע מועד ליום 14.3.18.

4 לאחר שב"כ המערער עותר להוצאת צווים לכל העדים, ציין בית המשפט **"אתה תגיש תצהיר עדות**
5 **ראשית תוך 7 ימים"** (עמ' 193). אם ניתן היה לסבור כי בכך תם הדיון בשאלת התצהירים, חזר
6 וביקש ב"כ המערער לראות בתצהירים כתצהירי עדות ראשית כאשר בית המשפט סירב לכך. אזי
7 נטען כי העדים אמורים לנסוע לחו"ל עד 15/2 וכשבית משפט מציין כי אם כך שיחתימם מיידית.
8 וכאן מהראוי להפנות לעמוד 194 כאשר ב"כ המערער מציין כי אינו חפץ להתנגח עם בית המשפט
9 וכאשר הוא מודה לו.

10 אזי בא בית המשפט פעם נוספת לקראת המערער והאריך את המועד להגשת התצהירים ל-15 יום,
11 בקובעו כי ביחס לעד שלא יצליח בכך, תוגש בקשה לזימונו, תוך הסבר ועל מה הוא אמור להעיד,
12 ושוב נאלץ בית המשפט לקבוע לאחר חזרת ב"כ המערער על הטענות **"תגיש את זה אדוני פעם**
13 **נוספת כמו שאמרתי לך"** (שם).

14 בסופו של יום ניתנה החלטה על מועד הדיון הנוסף, וכך גם הוראה להגשת תצהירי עדות ראשית
15 מטעם המערער תוך 15 יום וכך בהתייחס לבקשה לזימון עדים שתוגש אף היא תוך הפירוט הנדרש
16 עד אותו מועד.

17 לאחר מתן ההחלטה ביקש ב"כ המשיבים כי יצויין שאם לא יוגשו התצהירים או הבקשה, אזי תם
18 המשפט ויוגשו סיכומים, וכשבית המשפט מציין "זה ברור".

19
20 32. אם ניתן היה לצפות כי אכן יוגש הנדרש, לא כן הדברים, ובעת שהמערער מודיע לבית
21 המשפט בהודעה מיום 21.1.18 כי בהמשך לאשר הוחלט בדיון ולמניעת ספקות המערער שב ומודיע
22 **"...כי כל תצהירי העדים שהוגשו מטעמו הנם תצהירי עדות ראשית"** ולאור תצהיר המערער
23 מבוקש גם להוציא זימון לעדים. כבר עתה יוער, הכיצד מרשה לעצמו המערער להתעלם כליל מאשר
24 הורה בית המשפט וכאילו לא ניתנו החלטות.

25 בצדק התנגדו המשיבים לכך, בטענה כי האמור נוגד את אשר הוחלט וכאשר בית המשפט הבהיר כי
26 אין לראות באותם תצהירים כתצהירי עדות ראשית.
27 ואכן, בית המשפט דחה את הבקשה מהנימוקים שבתגובה.
28 משכך עתרו המשיבים לקביעת מועד לסיכומים, אך המערער בשלו תוך שהוא חוזר על טיעונו.

29
30 33. בהחלטת בית משפט מיום 14.2.18 קבע בית המשפט, כי כפי שנטען על ידי המשיבים ניתנו
31 הזדמנויות למערער אשר סירב לפעול בהתאם להחלטות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 בית משפט קבע כי אכן יש לתור אחר האמת ולא לפרוצדורה בלבד, אולם אין להקל בסדרי דין
2 שנועדו לקבוע מסגרת נאותה ויעילה. משכך נקבע כי הדיון בטל, וכי יוגשו הסיכומים בהתאם
3 למועדים שנקבעו בהחלטה.

4
5 34. המערער לא הסתפק בכך והגיש תצהיר נוסף בו הוא מבקש את סליחתו של בית המשפט,
6 כאשר הוא חוזר וטוען כי המנוחה לא ידעה עברית וחשוב לו להוכיח זאת, שאם לא כן ייגרם עיוות
7 דין ועוול, ועל כן מבקש הוא להותיר את הדיון שנקבע ליום 14.3.18 על כנו, בהוסיפו כי אינו מבין
8 מדוע מנע בית המשפט מהמערער להעיד את העדים אשר נתנו את תצהיריהם מבעוד מועד. כך פרט
9 את אשר הוחלט בזמנו.

10 מדובר היה בתצהיר, גם אם הוספה כותרת "בקשה לבית המשפט הנכבד" וכאשר בהחלטה מיום
11 21.2.18 נקבע כי הכתב לא ברור וכך גם כי בקשה היא בקשה ותצהיר הוא תצהיר, ועל כן בית
12 המשפט לא מתכוון להתייחס לאמור בתצהיר.

13
14 35. בסמוך ליום 22.2.2018, הגיש המערער מסמך שכותרתו "תגובת הנתבע לבית המשפט
15 הנכבד", אליה צרף את התצהירים אשר הוגשו בזמנו ואשר בית המשפט לא היה נכון לראות בהם
16 כתצהירי עדות ראשית. אולם, עתה הוסף בכותרת אותם תצהירים ובכתב יד "עדות ראשית" וכך
17 גם הוגשו תצהירים בכתב יד.

18 בית המשפט בהחלטה מיום 25.2.18 קבע כי ההחלטה מיום 14.2.17 ברורה ואינה ניתנת לפרשנות.
19 כך גם ציין בית המשפט כי לא ביקש תגובה של המערער להחלטה מיום 21.2.18, ובהמשך ההחלטה
20 "בכל הכבוד, לא אוכל להתעלם מהתנהלותו הדינונית של הנתבע, אשר משום מה סבור כי ניתן
21 להוסיף כיתוב בכתב יד על תצהירים קיימים שנחתמו, מבלי להחתיים בשנית את המצהירים ועל
22 ידי כך לשנות את אופיו של התצהיר לתצהיר עדות ראשית. התנהלות זו איננה מתקבלת על הדעת
23 ומפאת הכבוד לא אוסיף". לבסוף הורה בית המשפט כי לאור האמור יש לקיים אחר ההחלטה
24 להגשת הסיכומים.

25 למרות ההחלטה הברורה, בחר המערער להגיש ביום 26.2.18 מסמך שכותרתו "הודעת הנתבע" ובה
26 מצוין כי בהמשך להחלטות ולמען הזהירות "מצורף בזה שוב התצהירים (אשר הוגשו מבעוד מועד)
27 כשהם מוכתרים כתצהירי עדות ראשית, לרבות חתימה פעם נוספת של חותם התצהיר ליד
28 ההוספה". ואכן, עתה צורפו אותם תצהירים כשהם נושאים, כאמור, את אותה תוספת בכתב יד כי
29 מדובר בעדות ראשית, וכאשר לצד האמור חתימת המצהיר. כך צוין גם באישור של עורך הדין כי
30 מדובר על חתימה מיום 20.6.17 (כמודפס במקור) והוספה בכתב יד "וכן ביום 26.2.18". בנוסף,
31 אימות על תצהיר בכתב יד של אחד העדים מיום 14.2.18, שם הוסף כי המצהיר חתם בפני עורך
32 הדין כמפורט לעיל אודות החתימה הנוספת כביכול.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 בית המשפט, בהחלטתו מיום 27.2.18, קבע כי לא דרש הודעות ולא יקבל הודעות, וכי הוא שב
2 ומתריע כי על הצדדים לקיים אחר ההחלטות.
3
4 36. לא בכדי מצאנו לנכון לפרט בהרחבה אודות השתלשלות הבקשות, ההודעות וההחלטות
5 של בית משפט קמא, לרבות מפרוטוקול הדיון.
6 למעשה, בית המשפט קבע במועד מוקדם, כי לא ניתן לראות בתצהירים שהוגשו כתגובה לבקשה
7 זמנית, כתצהירי עדות ראשית. כך גם הורה כי יוגשו תצהירי עדות ראשית וכשמדובר בלוח זמנים,
8 אשר לכאורה ניתן היה למלא אחר המבוקש.
9 אולם, המערער חזר ופעל בניגוד להוראות בית משפט וכאילו לא ניתנו, ובמקום להחתים את העדים
10 מטעמו על תצהירים או להגיש בקשה כי אינו יכול לעשות כן מנסיבות אלו או אחרות כנדרש בהתאם
11 לתקנות, בחר המערער להתעלם מכך וכאילו לא ניתנו החלטות.
12 חרף האמור, בית המשפט בא לקראת המערער, וכאשר היה ברור למערער כי נוכח אותן החלטות
13 ניתנה לו ארכה של חסד, לפחות בעיני בית משפט, וכאשר בית משפט אף האריך את המועד שנקבע
14 להגשת הנדרש. והנה, במקום לפעול כדבעי ולהגיש את האמור, לא עשה כן המערער, תוך שהוא
15 נוטל סיכון, ביודעין, כי יכול ובית משפט לא ייעתר לבקשותיו.
16 חמור מכך, המערער ביקש "להתחכם" מול בית המשפט, זאת בעת שהוסף בכתב יד על אותם
17 תצהירים שבית משפט קבע כי לא יקבלם "עדות ראשית" וללא החתמת המצהירים בשנית, כאשר
18 נטען כי תוקן הנדרש, וכאילו כל שהיה חסר תוספת זו. לא למותר לציין כי לא ברור הכיצד ניתן
19 להוסיף לתצהיר שאומת תוספת כלשהי בכתב יד, ומבלי שהמצהיר חתם בשנית. כך גם כי האמור
20 הוגש לאחר שחלפו המועדים שנקבעו להגשת תצהירי עדות ראשית ולאחר שניתנה ההחלטה להגשת
21 הסיכומים.
22 לא בכדי קבע בית המשפט את אשר קבע בהתייחס לכך.
23 יתר על כן, לאור החלטת בית משפט, סבר המערער כי, כביכול, כל שחסר החתמה נוספת אשר לפתע
24 ניתן היה לעשותה ולהגישה בו ביום לבית המשפט, כאשר גם לוחות הזמנים אומרים דרשני.
25 לאמור יש להוסיף, כי לא ניתן הסבר ראוי מדוע לא הוחתמו העדים על תצהיר עדות ראשית כדין.
26 ודוק, אין כל הסבר מדוע ניתן היה להחתים את אותם עדים על התצהיר פעם נוספת ביום 26.2.18
27 ולא ניתן היה להחתים טרם לכן על תצהיר עדות ראשית.
28 כאמור, יש להוסיף כי לקראת דיון ההוכחות, עתר המערער לזימון עדים, הגם שנתנו תצהיר
29 לשיטתו, תוך שהסביר כי ללא קבלת זימון על ידי בית משפט לא יבואו אותם עדים להעיד.
30 והנה, חרף הנטען וכאשר לכאורה לא הוצא זימון על ידי בית משפט, התייצבו אותם עדים בבית
31 המשפט וזאת לאור המפורט בפרוטוקול.
32

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

37. אכן, כפי שציין אף בית משפט קמא, הפרוצדורה אינה חזות הכל, אולם לא ניתן להתעלם מהתנהלות חריגה של בעל דין, וכאשר גם לא ניתן כל הסבר ראוי להתנהלות זו.
- היה ברור לצדדים המערבים כי אחת המחלוקות המרכזיות עניינה הבנת השפה העברית של המנוחה. דהיינו, האם אכן הבינה את מהות הצוואה המאוחרת. משכך, הוגשו תצהירים מטעם המשיבים ובמיוחד תצהיר עורך הצוואה וכך גם נעתרה הבקשה לזימון עדה לצוואה כעדה במשפט. נוכח האמור, היה מצופה שהמערער יגיש תצהירי עדות ראשית מטעמו, ערוכים כדבעי, ובעת שהמצהיר מודע למהות תצהירו.
- יתר על כן, גם אם סבר צד כי בית המשפט טעה בקביעתו כי לא ניתן להיזקק לאותם תצהירים שניתנו בזמנו במסגרת תגובה לבקשה זמנית, היה על בעל הדין לנסות ולהשיג על כך, ובכל מקרה היה עליו לפעול בהתאם למתחייב. כאן יש להעיר, כי לא נדרשה פעולה חריגה או מיוחדת אלא כל שנדרש עריכת תצהיר כדין והחתמת המצהירים, כל זאת במועדים שקצב בית משפט.
- המערער התעלם מכך כליל והחליט על דעת עצמו כי במקום לערוך ולהחתים הנדרש, יחזור ויפנה לאותם תצהירים. משכך, רשאי היה בית המשפט לסיים את הדיון בתום ההוכחות שנשמעו בפניו ולהורות על הגשת סיכומים.
- ושוב, גם לאחר שבית המשפט בא לקראת המערער התחכם המערער והחליט שהוא עושה כרצונו, חרף החלטות בית משפט וכאילו לא ניתנו.
- בנסיבות שכאלו, סבורני כי אין מקום כי ערכאת הערעור תתערב בהחלטה שניתנה בסופו של יום על הגשת סיכומים, ולאחר שהמערער לא רק שהחמיץ השעה וההזדמנויות שניתנו לו, אלא ניתן לקבוע כי פעל אף בחוסר תום לב ובאופן לא ראוי, ואין לו לבוא בטרוניה אלא לעצמו בלבד.
38. למעלה מהנדרש נציין כי בית המשפט נדרש לשאלת הבנת השפה העברית על ידי המנוחה, ובמיוחד על רקע תוכנה של הצוואה, אשר כל שיש בה חלוקה שווה בין כל הילדים ובניגוד לצוואה הקודמת. כך נדרש בית המשפט לבחינת העדים שהופיעו בפניו ועל סמך אותם עדים קבע באופן חד משמעי כי השתכנע שאכן לא נפל פגם בחינת הבנת המנוחה.
- בצדק קבע בית המשפט כי הסוגיה שעמדה בפניו אינה סוגיית רכישת הדירה, והמימון הנדרש לכך, אלא נושא הצוואות ובמיוחד הצוואה המאוחרת. כאמור, בית המשפט נדרש לאמור בתצהירים שביקש המערער להגיש, תוך הזהירות הראויה, וכאשר מנגד נדרש לעדויות מטעם המשיבים ובמיוחד העדים לצוואה. כל זאת מול עדותו של המערער עצמו ואשר קבע בית המשפט בהתייחס לעדות זו, ובאופן שבית המשפט השתכנע גם מדברי המערער עצמו, שאכן המנוחה ידעה כי מדובר בצוואה וידעה את תוכנה. משכך, דומה כי ספק גדול אם ישונה אשר נקבע, הכל נוכח אותם משפטים קצרים בתצהירים כי המנוחה לא הבינה עברית.
- לכל האמור יש להוסיף, כי בית המשפט קיבל במלואה את עדותו של עו"ד דן גור שערך את הצוואה המאוחרת והיה עד לחתימתה וניתן אמון מלא בעדותו, כעד מרכזי וחשוב כך שמבחינה מהותית

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1 היה בסיס איתן לקביעתו העובדתית, ואף בעניין שבמהימנות, של בית משפט קמא, כאשר ממילא
2 לא בנקל תתערב בכך ערכאת הערעור.

3 כאמור, אשר פורט הינו מעבר לנצרך ומבלי שיש בכך קביעה משפטית, בהקשר לאותם מצהירים.
4

5 39. העולה מהמקובץ כי המערער עשה דין לעצמו, כך עשה שימוש לרעה בהליך השיפוט, תוך
6 התעלמות מהחלטות בית משפט קמא, ודומה כי גם ביחס למקרה דנן יש להחיל את אשר נקבע
7 ברע"א 3454/04 ורקר נ' הראל (5.6.05), וכאשר נקבע שם כי ההתנהלות מצביעה "על זלזול
8 בהליכי בית המשפט, במועדים שקבע, בחובות המוטלות עליו על פי תקנות סדר הדין, על
9 התעלמותו מצווי בית המשפט ואי כיבודו את זכויותיהם הדיוניות של בעלי הדין האחרים...", וכך
10 גם המשך הדברים, בשינויים המחוייבים "בנסיבות אלה, צדקו הערכאות הקודמות משמצאו כי
11 המבקש איבד את זכותו הדיונית לנהל את תביעתו...".
12

13 40. בכל הקשור לנושא ההוצאות, אכן אין להתעלם מטענותיו של ב"כ המשיבים, אך יוער כי
14 השיקולים בעת פסיקת הוצאות יכול ויכללו גם שיקולים מערכתיים. משכך, יש מקום להתחשב
15 בצמצום המחלוקת, הגם שכמובן שהמשיבים זכאים לפסיקת הוצאות.
16

17 41. לאור כל האמור, דין הערעור להידחות.
18 המערער ישלם למשיבים שכ"ט ע"ד בסך 17,500 ₪. המזכירות תעביר את הסכום האמור למשיבים
19 מהפיקדון באמצעות בא כוחם, ואת היתרה תחזיר למערער באמצעות בא כוחו.
20

21
22
23
24
ישעיהו שנלר, שופט, סג"נ
אב"ד

השופט קובי ורדי, סג"נ:

25
26
27
28
29
30

קובי ורדי, שופט, סג"נ

אני מסכים.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 4783-08-18

26.1.2020

1

2

השופטת עינת רביד:

3

4

אני מסכימה.

5

עינת רביד, שופטת

6

7

8

הוחלט בהתאם לפסק דינו של השופט שנלר.

9

10

המזכירות תמציא העתק מפסק הדין לבאי כוח הצדדים.

11

12

ניתן היום, כ"ט טבת תש"פ, 26 ינואר 2020.

13

עינת רביד, שופטת

קובי ורדי, שופט - סג"נ

ישעיהו שנלר, שופט - סג"נ
אב"ד

14

15